

ΘΕΜΟΣ ΚΟΡΝΑΡΟΣ

ΣΤΑΧΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΝΙΚΕΣ

σελίδες από τη μακρόνησο

5^η έκδοση

ΑΠΑΝΤΑ ΚΟΡΝΑΡΟΥ: ΒΙΒΛΙΟ ΤΡΙΤΟ

εκδόσεις χρόνος

ΕΚΚΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΟΕΕ

Στήν επιθεώρηση «Τρίμιουν» τοῦ Λονδίνου δημοσιεύτηκε τόν 'Ιούλη τοῦ 1951 ἡ ἀκόλουθη ἐκκλήση πού ἀπηύθυναν στόν ΟΕΕ 18 διεθνείς προσωπικότητες, μέ ἐπικεφαλῆς τόν 'Αϊνστάϊν, γιά τή σωτηρία τοῦ συγγραφέα Θέμου Κορνάρου καί τῶν συντρόφων του.

«'Από τό 1936 σέρνουν ἀπό φυλακή σέ φυλακή κι ἀπό στρατόπεδο σέ στρατόπεδο συγκέντρωσης τό διακεκριμένο Ἑλληνα συγγραφέα Θέμο Κορνάρο (τό γνωστό σάν Ἑλληνα Ζολᾶ). Στά 14 αὐτά χρόνια μόνο λίγους μῆνες ἦταν ἐλεύθερος. Ποιό εἶναι τό ἔγκλημά του; Κριτικάρησε τίς κοινωνικές συνθήκες τῆς χώρας του καί ἔδειξε τή φρίκη τοῦ νησιοῦ τῶν λεπρῶν, τῆς Σπιναλόγκας.

Στή δικτατορία τοῦ Μεταξᾶ κάψαν τά βιβλία του καί τόν φυλάκισαν. Ὑστερα ἀπ' τή γερμανική εἰσβολή ὁ Κορνάρος ἀφέθηκε ἐλεύθερος μά ἀμέσως πήρε μέρος στήν Ἑλληνική Ἀντίσταση. Πιάστηκε πάλι. Ἦ γκεστάπο καί οἱ προδότες πού ἐξακολουθοῦσαν νά κρατοῦν τήν ἀρχή τόν βασάνισαν ἄγρια. Τόν πιάσαν ξανά καί τόν σέρναν ἀπό τή μιά φυλακή στήν ἄλλη. Τό 1949 τόν πῆγαν στή Μακρόνησο. Τό φθινόπωρο τοῦ 1950 τόν μετέφεραν στό νησί τοῦ Ἁη Στράτη.

Τόν Ἀπρίλη τοῦ 1950 κατάφερε νά μιλήσει ἀπό τήν ἀπομόνωσή του στή Μακρόνησο. Ἔδωσε μιά λεπτομερειακή περιγραφή τῆς τραγικῆς ζωῆς του, τῆς λογοτεχνικῆς του δουλιᾶς. Περιέγραψε ἐπίσης τά βάσανα τῶν συγκρατουμένων του καί τά δικά του καί τίς ἀνατριχιαστικές συνθήκες, γενικά, στά στρατόπεδα συγκέντρωσης τῆς Ἑλλάδας. Οἱ καταγγελίες αὐτές δημοσιεύτηκαν σέ πολλές ἐφημερίδες καί ἔτσι τίς πληροφορήθηκε τό κοινό σ' ὄλο τόν κόσμο καί τά ἐπίσημα σώματα.

Οἱ καταγγελίες αὐτές, πού δέν μπόρεσε κανεῖς νά τίς ἀναιρέσει, προκάλεσαν σωρεία διαμαρτυριῶν πρὸς τήν ἑλληνική κυβέρνηση, τόν ΟΕΕ, τήν Οὐνέσκο καί τά Πέν-Κλάμπ. Οἱ κρατούμενοι τοῦ Ἁη Στράτη στείλαν οἱ ἴδιοι ὑπόμνημα στόν ΟΕΕ — πού τό ὑπόγραψαν ὁ Θέμος Κορνάρος, καί 30 ἄλλοι— γιά τίς συνθήκες στόν τόπο τῆς ἐξορίας τους. Σ' ὄλες τοῦτες τίς διαμαρτυρίες καί τά ἔγγραφα οὔτε ἡ γραμματεία τοῦ ΟΕΕ, οὔτε ἡ Οὐνέσκο, οὔτε τά Πέν-Κλάμπ δέ βρῆκαν ἀρκετοῦς λόγους γιά ἐξέταση τοῦ ζητήματος. Γι' αὐτό ἐμεῖς, οἱ ὑπογραφομένοι, ζητᾶμε νά ἐξεταστοῦν οἱ καταγγελίες αὐτοῦ τοῦ ὑπομνήματος ἀπό μιά ἀμερόληπτη εἰδική ἐπιτροπή, ζητᾶμε ἡ ἑλληνική κυβέρνηση ὡς μέλος τοῦ ΟΕΕ, καί ἐπειδή ἔχει ὑπογράψει ἐπίσης τό Χάρτη τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου, νά κληθεῖ νά ἐκθέσει μπρός σέ μιά ἀνεξάρτητη ἐπιτροπή τοῦ φακέλου τῶν κρατουμένων, καί σέ κάθε ξεχωριστή περίπτωση νά ὑποβάλει ἀποδείξεις γιά τίς πράξεις γιά τίς ὁποῖες κατηγορεῖται ὁ κρατούμενος. Ζητᾶμε νά ἐπιτραπεῖ στήν ἐπιτροπή νά πάει ἐλεύθερα στόν Ἁη Στράτη μερικές μέρες.

ΑΠΛΑΝΤΑ ΘΕΜΟΥ ΚΟΡΝΑΡΟΥ 3

A3/5

ΣΤΑΧΤΕΣ
ΚΑΙ
ΦΟΙΝΙΚΕΣ

Τιμητική Προσφορά

Μοιραστόρισμα
Δεύτερη Έκδοση

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΚΡΟΝΙΣ
Αθήνα 1979

Α.Σ.Κ.Ι. Δοθην. εισερχομ. 10912

ΘΕΜΟΥ ΚΟΡΝΑΡΟΥ

ΣΤΑΧΤΕΣ
ΚΑΙ
ΦΟΙΝΙΚΕΣ

Μυθιστόρημα
Δεύτερη Έκδοση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΧΡΟΝΟΣ
Ἀθήνα 1979

ΘΕΜΟΥ ΚΟΡΝΑΡΟΥ

ΣΤΑΧΤΕΣ
ΚΑΙ
ΦΟΙΝΙΚΕΣ

Μυθιστόρημα
Δεύτερη Έκδοση

© Copyright: Έκδόσεις Χρόνος

Έξωφυλλο: Νίκου Νικολαΐδη

Φωτοστοιχειοθεσία: ΦΩΤΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΕ, τηλ. 5245846

Εκτύπωση: Α/ΦΟΙ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ο.Ε.

Νεμέας 9 - Μπουρνάζι - Τηλ. 5746.921

Έπιμέλεια: Τάκης Κοντογιάννης

Κεντρική διάθεση: Έκδόσεις Καστανιώτη,

Ζ. Πηγής 3, Αθήνα 142, τηλ. 3603.234

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τό εἶχα ἀφιερώσει, ἀρχικά, στήν Ἑλλάδα. Τώρα, τό χαρίζω στή μαχόμενη Κύπρο, τήν καταδασανισμένη ἀπό τά ἴδια θασανιστήρια, τοῦ ἴδιου θασανιστῆ πού τά δίδαξε κι ἐδῶ.

Ἀθήνα 1957

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αιώνες φοβερίζανε τόν άνθρωπο, μέ μιά φλεγόμενη κόλαση τῶν Οὐρανῶν, ἄν δέν σταματοῦσε νά πάσχει καί νά ἐρευνᾷ γιά τήν ἀλήθεια.

Τοῦ τή ζωγραφίζανε, τοῦ τήν κάνανε ποίημα καί παραμύθι, κι ἔγινε τρόμος τήν ἡμέρα κι ἐφιάλτης στ' ὄνειρο. Τή συνήθισε...

Τίποτα δέν ἦταν δυνατό νά σβήσει τή λαχτάρα του γιά τά μυστικά τοῦ κόσμου, γιά τά ὅσα σκέπαζε ἡ νύχτα τῆς ἄγνοιας. Πάντα ὄνειρεῖται καί θέλει τά κλειδιά τοῦ Σύνπαντος καί τούς θρόνους τῶν Θεῶν.

Ἔδωσε μάχες καί κέρδισε νίκες. Ἄρπαξε, μέ τό σπαθί στό χέρι, ἀπό τά δόντια τῶν στοιχειῶν κι ἀπό τήν ἐπικράτεια τῆς νύχτας, μυστικά γιά τήν ἀρρώστια, πολύτιμες θροφές κρυμμένες, τρόπους νά πορπατᾷ στίς στράτες τ' οὐρανοῦ καί στούς θυθούς τοῦ πόντου, τρόπους νά ζυμώνει ἐλπίδες, καί τέχνες νά ὑφαίνει ἐλευτερία.

Πανικόβλητοι μετατοπίζονταν οἱ Θεοί, ἀπό τό 'να πάτωμα τῶν Οὐρανῶν στό ἄλλο, μπρός στήν ἐπιδρομή τοῦ παράδοξου κοινσάρου, πού δίψαε νά εὐρύνει, στιγμῇ μέ στιγμῇ, τό χῶρο τῆς ἐλευτερίας, νά μπολιάζει τή νύχτα μέ φῶς καί νά φορτώνει τήν ἱστορία μ' ἀλήθεια.

Τοῦ εἶπανε πῶς πρέπει νά 'χει σύμμαχο τό Δαίμονα, στήν ἀποκοτιά του νά ψαχουλεύει τίς βουλές τοῦ Θεοῦ καί τούς νόμους μιάς «ἀπαρασάλευτης-αἰώνιας τάξης...».

Δέν ἄκουσε: —«Ὁ Θεός εἶν' ἀλήθεια», ἀποκρίθηκε. Καί συνέχιζε νά σκάβει καί νά πολεμᾷ, νά τραγουδᾷ καί νά πετάει. Ν' ἀγαπᾷ τήν ἀλήθεια.

Τοῦ κατεδάσανε τὴν προωμένη κόλαση στή γῆ καί καί τοῦ εἶπανε: —«Στήν ἄλλη πάντα της εἶναι ἡ ἀλήθεια γιά ὄλα τ' ἀνθρώπινα. Μά κανένας δέ μπορεῖ νά διαβεῖ ζωντανός, γιατί μέσα στή φλόγα της δέν ἀντέχουνε μήδε τά πιό γερά ἀτσάλια, μήτε κ' οἱ διαμαντόπετρες οἱ πιό σκληρές. Κάθισε φρόνιμα...»

—«Θά περάσω!...» εἶπε ἀπλά, καί χίμηξε νά ἐξευτελίσει τὴν ἐπικράτεια τοῦ τροῦμου...

Πέρασε! Σά βρέθηκε στήν ἀντίπερα ὄχθη ἐμήνυσε:

— «Μόλις περάσαμε τὴν ἀναμμένη κόλαση ξυπόλητοι. Πατοῦμε τώρα σ' ἓνα βράχο πού ἀπλῶς εἶναι προωμένος, μά δέ φλέγεται. Ἀπό κεῖ σᾶς γράφουμε τίς παρατηρήσεις μας ἀπό τὴ σύγκρουση τοῦ περήφανου Ἀνθρώπου μέ τὴ μεθυσμένη Βία στήν ἄλωνίστρα τοῦ κιντύνου.»

Ο ΜΥΘΟΣ

«Στίς ἀκρογιαλιές τῆς γαλήνης υπάρχουνε κάποια σπάνια κοχύλια, πού τά προσπερνᾶς καί τά πατᾶς δίχως νά τά προσέξεις. Μ' ἂν τά πιάσεις στά χέρια σου — κι ἔχεις Ἀφή ἄξια τοῦ ἀνθρώπου — θά νιώσεις ἓνα λεωτό-παράξενο μυρμηδισμα, ἓνα σάλεμα ἀπαλό, κάτι σάν μήνυμα ἐμπιστευτικό ἀπό ἄλλον κόσμο.

»Σίμωσέ τα στ' αὐτί, κράτα τὴν ἀναπνοή σου, καί θ' ἀκούσεις τό μικρό κοχύλι, ν' ἀντιβοᾷ τόν ἀπέραντο δαρμό τῶν ὠκεανῶν...

»Ἀφροσαλέματα, σέ βραδινές γαλήνιες ἀχτές, μπλέκονται μέσα του μέ τό μούγκρισμα νύχτας τυφώνα. Ὁ βαθύς ἀναστεναγμός τοῦ πελάγου ἀφήνει τόπο καί γιά ἓνα σιγανό κουβεντολόι τοῦ ἀφροῦ μέ τόν ἔρημο βράχο.

»Ὅλο τό πάλεμα κ' ἡ ἀμάχη τοῦ μαύρου πόντου γίνονται ἦχος, πού μπορεῖ καί χωνεύεται μέσα σέ κείνο τ' ἀσήμαντο κοχύλι τῆς παραφρῆς.

»Μή βιαστεῖς νά τό πετάξεις. Εἶναι κάποιο μακρινό-φτωχό ἀδέρφι σου, πού πέτρωσε, καί νοσταλγεῖ νά σέ φτάσει. Γιά ν' ἀξιωθεῖ ν' ἀντιβοᾷ καί πάλι, καί ν' ἀντανακλᾷ, τόν κόσμο ἀκέραιο, κι ὄχι μονάχα τούς ὠκεανούς...»

Τέτοια εἶχε ἀκούσει νά λένε μιά Μάνα πού στεκότανε, ὄλημερίς, στό ξέβγορο ἑνός ἐλληνικοῦ χωριοῦ. Στεκότανε μέ τίς ὥρες. Ἔβαζε τό χέρι ἀντήλιο κι ἐρευνοῦσε τὴ μακρινὴ σκοτισμένη στρατά.

Λεγότανε Ἀνθή Καψάλη. Εἶχε ρέψει στά πόδια της νά

καρτερᾶ, κ' εἶχε γίνει χλωμή καί γλυκιά σάν θλιμμένη Παναγία.

Τή ρωτήσανε ποιόν περίμενε νά φανεῖ στό σκονισμένο δρόμο. Κ' εἶπε τό δικό της τ' ὄνομα. Τόν ἑαυτὸ της περίμενε!...

– «Τὴν Ἄνθη Καψάλη περιμένω», ἀποκρινότανε εὐγενικά, «γιά νά μοῦ πει πῶς... μέ λένε! Σήμερα, βλέπεις, τό πρωὶ πού σηκώθηκα, εἶχα ξεχασμένο τ' ὄνομά μου. Δέ σᾶς φαίνεται παράξενο; Λέτε νά μοῦ τό πήρανε φαντάσματα μέσα στόν ὕπνο;»

Ἄραγεσ ἀπό τό πολύ νά καρτερᾶ κάτι ἀκριβό, ἔχασε τὴν ταυτότητά της στά τρίστρατα καί στά λιοπύρια, ἢ μήν τῆς ξερίζωσε κανένας – σκόπιμα καί βίαια – τ' ὄνομά της ἀπό τῆς μνήμης τὰ περβόλια;

Ἄν δέν ἀποκριθοῦμε σωστά σ' αὐτά τὰ ρωτήματα, τ' ὄνομα θά μείνει χαμένο γιά πάντα...

Τῆς δώκανε, λοιπόν, ἓνα ἀπό κείνα τὰ παράξενα κοχύλια καί τῆς εἶπανε νά μὴ βαρεθεῖ νά τό κρατᾶ κολλημένο στ' αὐτί, καί θ' ἀκούσει κάποια μέρα, ὀλόξαφνα, μέσα στά μυρμηδίσματα καί τίς ἀντιβοές, νά τῆς φωνάζει τ' ὄνομά της κάποιος Μάγος. Τ' ὄνομα πού τῆς τό πήρε ἢ μαύρη νύχτα γιά νά παίξει καί νά περγελᾶ τό νοῦ τοῦ ἀνθρώπου· τό φῶς.

Ἦταν ἐχθρὸς ἢ φίλος ἐκεῖνος πού ἔβαλε στό ἅγιο χέρι τῆς Μανούλας τό κοχύλι αὐτό; Εἶναι Διγενής, εἶν' Ἄι-Γιώργης, ὁ μάγος πού τρέχει σέ τρίστρατα, σέ σκοτεινά ρουμάνια καί μπερδεμένα μονοπάτια γιά χάρη της; Ἡ μήπως εἶναι τό ἴδιο τό πνεῦμα τῆς νύχτας, πού κρατάει κρυμμένο στοὺς μαύρους ἴσκιους τῆς κυριαρχίας του τό φωτεινὸ ὄνομα τῆς Μάνας τῆς ζωῆς;

Ἄν δέν ὑπάρξει ἀπόκριση, ἔτσι σκυμμένη θ' ἀπομείνει πάνω στό κοχύλι, νά μουρμουρίζει βιαστικά μιὰ παράξενη προσευχή. Μιὰν ἀπλή-θασανιστική προσευχή, συνθεμένη μέ νοῦμερα: – «Ἐνα-δύο-τρία-ἔντεκα.» Καί ξανά ἀπὸ τὴν ἀρχή, σάν ἄσθμα ἐπικίνδυνο: – «Ἐνα-δύο - τρία... ἔντεκα.»

Μέρα νύχτα, καί στό παραμιλητό τοῦ ὄνειρου ἀκόμη, μετράει βιαστικά καί προσεύχεται, σάν ἀσθματική, ἢ θλιμμένη Παναγιά τῶν νέων καιρῶν. Καί περιμένει. Κι ἀκούει, λέει,

τοῦ Μάγου τὰ πατήματα, τῆς νύχτας τὰ πείσματα, κι ὦρα τὴν ὦρα, χρόνο τό χρόνο, ἐλπίζει ν' ἀκούσει τὴ νικητήρια φωνή, πού θά τὴν καλεῖ νά πάρει πίσω τὴν ταυτότητά της.

– «Γιατί, λέει, δίχως αὐτὴν, δίχως ὄνομα, δέ μπορεῖ νά μπει στὴ θάρκα γιά τό ταξίδι στό φεγγάρι, ὅπου τὴν περιμένουνε οἱ τρεῖς της γιοί...»

Ὅταν σοῦ δίνει αὐτὴ τὴν πληροφορία, τὰ μάτια βουρκώνουνε καί σέ ρωτᾶ:

– «Πόσες μέρες ζοῦνε τὰ παιδάκια δίχως γάλα;» Καί πρὶν προλάβεις νά τῆς ἀπαντήσεις, τὰ μαύρα μάτια της γεμίζουν ἀπελπισία, στεγνώνουνε τὰ ρουμπινένια δάκρυα, κι ἓνας φοβερὸς ζωγράφος σβήνει ἀπὸ τὸν πίνακα κάθε ἄλλη παράσταση καί ζωγραφίζει, ἀστραπιαῖα, τὴν τρομάρα νά χοροπηδάει ἐξαλλη σ' ὄλο τό φωτεινὸ χῶρο. Τότε ἡ Μάνα πιάνει μέ τὰ δύο της χέρια τό στῆθος της, τὰ μάτια ἀπομένουνε στυλωμένα πάνω σου, τὰ χεῖλη στεγνώνουνε καί τρέμουνε καθὼς σοῦ ψιθυρίζουνε τοῦτα τὰ λόγια:

– «Ποῦ πήγανε; Ποῦ εἶναι; Τό ξέρεις πῶς χαθῆκανε τὰ βυζᾶ μου; Μοῦ τὰ πήρανε κι αὐτά, πάει! Ποιὸς μοῦ τὰ πήρε, Παναγία μου; Καί πῶς, Χριστέ μου, θά ταῖζω τὰ παιδάκια μου τώρα πιά; Τί νά κάνω; Τί κάνουνε τώρα; Ἐμ, τότε τί θά πάω νά κάνω ἐκεῖ;»

Τό δύσκολο δέν εἶν' αὐτό. Εὐκόλα τὴν ἡσυχάζεις τὴν καινούρια ἀγωνία της. Παίρνεις τό κοχύλι στό χέρι σου, τό κολλᾶς στ' αὐτί, ἀκοῦς τάχα, τὴ συμβουλή τοῦ ἀπίθανου κόσμου, καί μιᾶς ξέγνοιαστα καί σοβαρά στὴν ἀπελπισμένη, δίχως νά τὴν κοιτᾶς, ἂν δέν ἀντέχουνε τὰ μάτια σου στόν τόσο πόνο.

– «...Ναί, ναί... Γιά τὴν ταξιδιώτισσα πού πάει στό φεγγάρι... Μάλιστα, γι' αὐτὴν ρωτᾶ. Πρῶτα ἔχασε τ' ὄνομά της... τώρα ἔχασε καί τό στῆθος καί θέλει νά μάθει πῶς θά βυζᾶξει τὰ παιδάκια της, πού τὴν καρτεροῦνε νηστικά ἔντεκα χρόνια!... Ναί, γι' αὐτό... καλά... θά τῆς τό πῶ...»

– «Τί λέει; Ποιὸς μιλεῖ ἀπὸ κεῖ; Γιά μένα λέει;»

– «Ναί, Μανούλα. Δέν ξέρω ποιὸς εἶναι,· μὰ εἶπε πῶς τό στῆθος δέν ἔπαθε τίποτα. Μόνο πού ἔτσι γίνεται, λέει. Χάνεται, γιά ὅποια Μάνα ἔχει νά ταξιδέψει τόσο μακρινὸ ταξίδι.

Είναι, λέει, γιά νά μήν τό βλέπουνε δαιμονικά, τελώνια καί αερίκα, πού εἶναι πήχτρα τοῦ ταξιδιοῦ ἢ στρατά ἀπό δαῦτα. Ἦτανε, πρίν, ἀβάφτιστα μωρά καί λαχταροῦνε νά βυζιάξουνε ἀνθρώπινο γάλα, πού δέν προλάβανε νά τό δοκιμάσουνε στήν μικρή τους ζωούλα... Φτάνοντας, λέει, στό φεγγάρι θά ξανάβρεις τό στήθος σου στή θέση του γεμάτο γάλα. Καί τά παιδιά, σου, λέει, εἶναι καλά...»

Τότε ἡσυχάζει. Ἐκείνη τή φεύγει ἢ τρομάρα, καί στόν πίνακα πάνω παλεύει τό γέλιο μέ ἴσκιους πυκνοῦς, πού σαλεύουνε. Καί μοιάζει αὐτό τό γέλιο νά σπαθίζει σύννεφα μ' ἀστραπές ἐλπίδας.

Ναί, τό δύσκολο δέν εἶναι αὐτό, κι ἄς εἶναι ἀληθινό πώς στό στήθος δέν ὑπάρχει ἀπό χρόνια. Στή θέση του βρίσκεται μιά βαθιά πληγή, σά σπηλιά, πού εἶναι πάνω της ζωγραφισμένη ἢ βία ἑνός καταχτητῆ πού κρατοῦσε δικοπο-ἀδίσταχτο μαχαίρι στά χρόνια τῆς μαύρης σκλαβιάς.

Ἄντάμωσε τότε τή Μάνα στή στρατά τοῦ Δίστομου. Ἦτανε ντυμένη ζητιάνα, κρατοῦσε καλάμι ν' ἀκουμπᾶ, κ' εἶχε φορτωμένη τήν ποδιά της σταροκεφαλές.

– «Ποιά εἶσ' ἐσύ;» τή ρώτησε ἡ μηχανοκίνητη φάλαγγα τῆς βίας.

– «Φτωχιά ζητιάνα εἶμαι, ἀπό τά νότια. Μαζεύω σταροκεφαλές καί ἔλεος ἀπό τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους, γιά νά θρέψω τρία παιδιά...»

– «Πήγαινε!» τῆς εἶπε ἡ Βία.

Μά πάνω στήν ὥρα ἕνα φίδι πῆγε νά περάσει ἀπό τή μιά πάντα τῆς δημοσιᾶς στήν ἄλλη. Καί μέσα στό σάστισμα καί στό παιχνίδι ἀπάνω, ποίος θά τό πρωτοχτυποῦσε. Ἐνα χέρι ἀπλώθηκε:

– «Τό καλάμι! Φέρε τό καλάμι, γριά...»

Δώσανε, μ' αὐτό, στό κεφάλι τοῦ φιδιοῦ. Ἄστοχῆσανε καί τό καλάμι χτύπησε πάνω σέ πέτρα. Τό φίδι ξέφυγε. Τό καλάμι ἔσπασε. Κι ἕνα μικροσκοπικό χαρτάκι διπλωμένο ἔπεσε στή μέση τῆς στρατάς. Ἦτανε τό μήνυμα τῆς Ἀγρύπνιας τοῦ Λαοῦ πάνω στή ζωή τῶν παιδιῶν τῆς Ἑλλάδας. Εἰδοποιοῦσε τό Δίστομο πώς μιά μηχανοκίνητη φάλαγγα κινοῦσε γιά νά κάψει τήν πολιτεία.

– «Κι ἀφοῦ εἶσαι ζητιάνα καί κορφομαζώχτρα, πού τά βρήκες, σκύλα, τέτοια σύνεργα καί τέτοια μαντάτα;» ἀφρίζει ἡ Βία.

–....

– «Λέγε σκύλα!...»

–....

Κι ἀφοῦ ἡ φωνή δέν ἔβγαине, τό μαχαίρι σηκώθηκε, ἔπεσε ἀδίσταχτα κι ἔκοψε τά δύο ἀναπαμένα περιστέρια πού κάτω ἀπό τίς φτεροῦγες τους ἐκρύβανε τοὺς κρουνούς τῆς ζωῆς.

Ἡ Μάνα γλίτωσε, μέ τή βαθιά φωτεινή πληγή ζωγραφισμένη στό στήθος της, σάν φωλιά παρατημένη ἀπό τά περιστέρια ἀπό ἄσπρό φῶς. Πάνω σ' αὐτή τή ζωγραφισμένη πληγή-σπηλιά, οἱ μελλούμενες γενιές θά διαβάζουνε τή θυσία στό μεγάλο Χρέος.

Μά ἐδῶ, δέν εἶναι νά θυμηθοῦμε τίς μέρες ἐκεῖνες. Ἡ παρένθεση χρειάστηκε, γιά νά ξέρει ἐκεῖνος πού στέκεται μπροστά στή Μάνα, μέ τό χαμένο τ' ὄνομα, πώς δέν πρέπει νά ζητάει σ' αὐτή τή στιγμή καί σ' αὐτό τό τρίστρατο – ἀπό τή βία ἢ ἀπό τό φίδι – τή χαμένη ταυτότητα.

... Κρατοῦσα τό κοχύλι στ' αὐτί, κι ἄκουγα σοβαρός. Μιά στιγμή καμώθηκα πώς ἄκουσα μιά λέξη: «Δροσοπηγή». Εἶναι τ' ὄνομα ἑλληνικοῦ χωριοῦ, πού ἡ Μάνα ἦτανε δασκάλα του, στήν ἡλικία πού τά ὄνειρα καί τά χαρούμενα τραγούδια τῆς ζωῆς σημαδεύουνε τή μελλούμενη πορεία. Ἦτανε τότε δεκαεννιά-εἴκοσι χρονῶ κοπέλα.

– «Ξέρεις νά μοῦ πéis, τή ρώτησα, τί εἶναι τ' ὄνομα “Δροσοπηγή”; Αὐτό ἀκούω μέσα στό κοχύλι.»

Ἄλαφιάστηκε. Ἀρπάζει τό κοχύλι ἀπό τά χέρια μου, τό τσαλαπατάει χάμω ὀργισμένη, τά μάτια της πετοῦνε φλόγες, μέ κοιτάει μέ μίσος καί κάτι πάει νά ξεστομίσει. Μ' ἀπό τό στόμα της βγήκε μονάχα ἕνας θολός ἦχος, πού καταλαβαίνεις, μέ τό πρῶτο, πώς εἶναι πόνος πηχτός πού δέν ἦταν εὐκολο, σέ μιά στιγμούλα μέσα, νά πάρει μορφή ἀνθρώπινου λόγου.

Μούγκριζε σάν ἀγελάδα πού βλέπει ὁ μωρό της στό μαχαίρι.

– «Μάααχ! Μάααχ...»

Κι έτσι μουγκρίζοντας φεύγει και τρέχει σέ πλαγιές και κάμπους και φορτώνει τήν ατμόσφαιρα μέ σπαραγμό. Τήν κυνηγοῦσε, λέει, μιά ἀγελάδα μέ ἄσπρο μάλωμα στήν κοιλιά. Ἔκανε κι αὐτή πῶς ἦταν ἀγελάδα γιά νά ξεφύγει.

Τί νά συμβαίνει; Τρόμαξε, μήπως, νά μένει περισσότερο στό ἀνθρώπινο τοπίο; Φοβήθηκε, ἴσως, πῶς θά ἔβρισκε τή χαμένη ταυτότητα, τή χαμένη μνήμη, και μαζί μ' αὐτά και τό φριχτό πόνο πού τῆς πῆρε τ' ὄνομά της;

Αὐτό θά ψάξουμε νά βροῦμε. Γιατί εἶναι χρέος νά ξανάβρει ἡ Μάνα τοῦ Ἔθνους και τ' ὄνομα και τά συλλοϊκά της. Κοντά σ' αὐτό πρέπει νά βρεθεῖ ποιός τή βοήθησε νά μπεῖ στό μπερδεμένο-σκοτεινό δάσος τέτοιου πόνου. Τί γνωρίζει αὐτό τό σύμβολο «ἀγελάδα» στό δρόμο της;

Ἄν δέν ἔβγαζε αὐτή τήν κραυγή, θά μοῦ ἦτανε δύσκολο ν' ἀρχίσω τήν ἔρευνα και τήν προσπάθεια.

Θέ περπατήσουμε δρόμο μακρύ, μέ δρασκελιές μεγάλες. Στράτα θ' ἀφήνουμε, στράτα θ' ἀρχίζουμε, τόποι κι ἐποχές θά μᾶς βασανίσουνε, μά τή Μάνα τή θέλουμε ἰκανή νά μᾶς γνωρίζει, νά μᾶς γκαρδιώνει μέ τό χάδι της, νά μᾶς ἀπαλύνει τόν πόνο μέ τό φῶς τῶν ματιῶν της.

Πιστεύω πῶς θά τήν κερδίσουμε πάλι, ἀρπάζοντάς τηνε ἀπό τή νύχτα πού μᾶς τήν πῆρε.

Δέ θά φοβηθοῦμε νά πᾶμε στίς μακρινές παιδικές σπηλιές, στά ἐπικίντυνα σταυροδρόμια τῆς σκλαβιάς, στή μαύρη κόλαση τοῦ Αἰγαίου, γιά χάρη της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ